

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Vážený pan

Váš dopis značky

Naše značka
MK 44019/2022 OPP

Vyřizuje/linka

V Praze dne: 20.7.2022

Žádost o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Ministerstvo kultury obdrželo Vaši žádost ze dne 11. 7. 2022 o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, konkrétně žádáte o Rozhodnutí o neprohlášení za kulturní památku, týkající se Kruhové výtopny depa Chocení, obec Chocení, Pardubický kraj.

V příloze tohoto dopisu Vám v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, poskytujeme Vámi požadovaný dokument.

MINISTERSTVO KULTURY
Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1 – Malá Strana
IČ: 00023671 21

Přílohy

1. Rozhodnutí č. MK 19721/2022 OPP ze dne 31. 3. 2022, sp. zn. MK-S 15385/2017

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Rozhodnutí nabylo právní moci: 22. 4. 2022
za správnost: [redacted]

V Praze dne 31. 3. 2022
č. j. MK 19721/2022 OPP
sp. zn. MK-S 15385/2017 OPP
Vyřizuje/linka: [redacted]

České dráhy, a.s.
nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12
110 00 Praha 1 – Nové Město

Správa železnic, státní organizace
Dlážděná 1003/7
110 00 Praha 1 - Nové Město

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo kultury jako příslušný orgán státní správy na úseku státní památkové péče

neprohláší

podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, oba ve znění pozdějších předpisů, „Kruhovou výtopnu depa Choceň“ (stavba č. p. 398 (remíza se správní částí) na pozemku st. parc. č. 452/1, pozemek st. parc. č. 452/1, točnice na pozemku parc. č. 2846/8, pozemek parc. č. 2846/8, pozemek parc. č. 2846/7), vše v k. ú. Choceň, obec Choceň, okres Ústí nad Orlicí, Pardubický kraj),

za kulturní památku.

V tomto řízení dle § 27 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, je účastníkem řízení: České dráhy, a.s., nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12, 110 00 Praha 1 – Nové Město, IČO: 70994226; Správa železnic, státní organizace, Dlážděná 1003/7, 110 00 Praha 1 - Nové Město, IČO: 70994234.

Odůvodnění

Ministerstvo kultury obdrželo od několika fyzických osob, Obnoveného choceňského okrašlovacího spolku a Klubu přátel kolejových vozidel podněty k prohlášení objektu kruhové výtopny depa Choceň, k. ú. Choceň, okres Ústí nad Orlicí, Pardubický kraj, za kulturní památku. Důvodem pro podání podnětu k prohlášení této výtopny za kulturní památku byla jednak její hrozící demolice z důvodu výstavby železničního nadjezdu, jednak záměr Klubu přátel kolejových vozidel ji odkoupit, zrekonstruovat a zřídit zde muzeum.

Součástí některých podnětů bylo rovněž vyjádření Metodického centra průmyslového dědictví (dále MCPD) Národního památkového ústavu, které posoudilo památkové hodnoty předmětné kruhové výtopny depa Choceň. Vyjádření uvádí: „*Národní památkový ústav v letech 2015 - 2017 prováděl podrobný terénní a archivní výzkum zaměřený na vyhodnocení dochovaného stavebního a technického fondu tratí bývalé Severní státní dráhy, tedy i úseku Olomouc - Praha, na kterém leží železniční stanice Choceň. Během výzkumu byly stanoveny zásadní vývojové etapy ve vazbě na technický vývoj a vlastnické vztahy. Vlastník a provozovatel trati měl přímý vliv na podobu staveb (velké železniční společnosti měly své projekční kanceláře). Dne 1. 1. 1855 přešla Severní státní dráha kupní smlouvou do vlastnictví Rakouské společnosti státní dráhy (StEG). Pro její stavební produkci na přelomu 60. a 70. let 19. století jsou charakteristické typizované projekty a jejich styl, který je u dochovaných staveb výrazným identifikačním prvkem. Tyto projekty, navržené inženýrem Carlem Ruppertem a architektem Carlem Schumannem, byly použity v největší míře na tzv. doplňující síti StEG, ale uplatnily se i na kmenové trati v rozšiřovaných stanicích. Kruhovou výtopnu se šesti krytými stáními pro lokomotivy, s kancelářskou částí a točnicí postavila Rakouská společnost státní dráhy při jihozápadním zhlaví stanice Choceň v roce 1875 v souvislosti s provozem místní dráhy Choceň-Meziměstí-Broumov. V plastickém členění omlitané fasády se uplatnily cihelné záklenky, lisény, stupňovité římsy a kruhový otvor ve štítu, které byly charakteristické pro typové projekty StEG na kmenové a doplňovací síti. Ve vazbě na zprovoznění lokální trati Choceň-Litomyšl v roce 1882 byl počet stání rozšířen přístavbou do půdorysu půlkruhu.*

V hodnocení celého dochovaného stavebního a technického fondu na tratích bývalé Severní státní dráhy a doplňující sítě StEG lze konstatovat, že kruhová výtopna je jediným dochovaným zástupcem daného typu ze stavební produkce StEG na přelomu 60. a 70. let 19. století.

Přesto, že stavba není v současné době využívána a chátrá, je schopná plné rehabilitace a má vysoký potenciál pro nové využití, jak dokazuje i nedávno rehabilitovaná výtopna Kořenov.

Historické kruhové výtopny, stejně jako vodárny nebo stavědlové věže, ztrácejí své funkční využití. Vybrané stavby zastupující jednotlivé funkční typy a projekty by měly být zachovány pro příští generace.

Výtopna v Chocni je stavbou, která je jediným zástupcem tohoto druhu z produkce společnosti StEG a měla by být památkově chráněna. Národní památkový ústav na základě výše zmíněného výzkumu zpracovává návrh na prohlášení předmětného objektu kulturní památkou.“

Ministerstvo kultury po obdržení podnětů požádalo o odborné posouzení památkových hodnot předmětné výtopny Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích, ve svém vyjádření ze dne 19. 1. 2019, č. j. NPU-361/97820/2017, prohlášení předmětné výtopny za kulturní památku doporučil s odůvodněním: „Prohlášení věci za kulturní památku má podporu odborné i široké veřejnosti a pro stavbu je vhodné perspektivní využití. Současně je nám známo, že v území existuje záměr, který by mohl zachování památky ohrozit. Tento záměr je zatím v raných stadiích projednávání - na počátku února 2018 má být teprve rozhodnuto o pořízení nebo nepořízení příslušné změny územního plánu. Pokud bude zahájeno řízení o prohlášení souboru výtopny za kulturní památku, může příslušný orgán památkové péče v první fázi projednání změny ÚP záměr zamítnout a včas předejít vzniku konfliktu veřejných zájmů v území.

Budovu doporučujeme prohlásit za kulturní památku na základě dvou argumentů:

- 1) Výtopna je jediným dochovaným zástupcem svého typu z produkce Rakouské společnosti státní dráhy (na trati bývalé Severní státní dráhy) z období přelomu 60. - 70. let 19. století, nese charakteristické rysy železniční architektury tohoto období a je tak dokladem významného období rozvoje železniční sítě v Čechách.
- 2) Výtopna a točnice včetně následných úprav provedených od jejich výstavby jsou autentickým dokladem proměn železničního provozu, vývoje kolejových vozidel a jejich potřeb na konci 19. a v průběhu 20. století.

Historickou hodnotu mimo jiné dokládá přiložené vyjádření Metodického centra průmyslového dědictví Národního památkového ústavu. Na základě komparace památkového fondu celé Severní státní dráhy v rámci plošného průzkumu NPÚ dospěl k závěru, že se jedná o jediného dochovaného zástupce svého typu z produkce Společnosti státní dráhy z období přelomu 60. a 70. let (Borovcová, Alena: Kulturní dědictví severní státní dráhy, NPÚ ÚOP v Ostravě, 2016). Budova je tak nenahraditelným dokladem vývoje architektury železničních staveb na území České republiky.

Budova prošla některými mladšími a novodobými úpravami, které odrážejí vývoj železničních vozidel a změny jejich potřeb od původních parních lokomotiv, po větší a těžší vozidla a nové typy pohonů. Mladší doplňky stavby tedy nejsou závadou, ale naopak posilují autenticitu celku.

Budova je od roku 2014 evidována v IS NPÚ pro účely ÚAP jako architektonicky hodnotná stavba (jev 14) a v roce 2014 byla tato informace předána zpracovateli ÚAP ORP Vysoké Mýto. V roce 2016 byl zpracován záznam v Památkovém katalogu pro účely mapy s odborným obsahem Industriální dědictví Čech.

Budovu aktuálně ohrožuje záměr výstavby železničního nadjezdu, který počítá s jejím odstraněním. Projekt je nyní teprve v prvních fázích koncepční přípravy záměru, není ani součástí územního plánu, ani nezískal žádná jiná povolení. Neprodleným prohlášením za kulturní památku nebo alespoň zahájením řízení lze předejít vzniku konfliktu veřejných zájmů v lokalitě.

Budova je sice od roku 2010 bez využití, o budovu však dlouhodobě projevuje zájem Klub přátel kolejových vozidel, který se aktivně angažuje v údržbě a ochraně budovy a s vlastníky opakovaně jednal o její koupi (s vlastníkem budovy a části pozemků Českými drahami dosáhnul dohody, vlastník menší části pozemku SUDOP se k prodeji nevyjádřil). Klub plánuje v budově provozovat muzeum kolejových vozidel. Aktivitu spolku podpořilo město Choceň, veřejnost i další občanská sdružení (Okrašlovací spolek Choceň). V případě prohlášení budovy za kulturní památku tedy existuje reálná šance na vhodné využití budovy

jak z pohledu jejího zachování, tak z hlediska prezentace památky.

Dne 18. 12. 2017 byl návrh posouzen Interní regionální komisí k žádostem o zrušení či prohlášení věci za kulturní památku NPÚ ÚOP v Pardubicích s následujícím závěrem: Výtopna s točnou je již posledním dochovaným příkladem stavby svého typu z produkce Společnosti státní dráhy z přelomu 60. a 70. let 19. století. Budova si zachovává všechny nejdůležitější architektonické rysy dobové železniční architektury. Úpravy, které byly na budově postupně prováděny, tento rys neporušily, a naopak jsou ceněny jako autentické svědectví vývoje železničního provozu, kolejových vozidel a jejich potřeb až do nedávné doby. Soubor je vysoce hodnotnou součástí industriálního dědictví Pardubického kraje.

Z výše uvedených důvodů regionální komise jednoznačně doporučuje prohlásit nemovitou věc za kulturní památku a bezodkladně podniknout kroky k její záchraně.“

Ministerstvo kultury podněty vyhodnotilo a v uvedené věci zahájilo správní řízení. Účastníci řízení, uvedení ve výroku tohoto rozhodnutí, byli o zahájení řízení vyrozuměni podle § 3 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, dopisem Ministerstva kultury ze dne 1. 2. 2018, č. j. MK 9279/2018 OPP, a byli informováni o svých právech a povinnostech v řízení.

Účastník řízení - Správa železniční dopravní cesty, státní organizace, ve svém dopise ze dne 20. 2. 2018, zn. 18045/2018-SŽDC-GR-O15, Ministerstvu kultury sdělila důvod záměru výstavby železničního nadjezdu, který počítá s odstraněním předmětné výtopny. Dále uvedla, že SUDOP není vlastníkem žádného z předmětných pozemků, jak ve svém vyjádření píše Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích.

Účastník řízení - České dráhy, a.s., se k řízení vyjádřily dopisem ze dne 23. 2. 2018, č. j. 403/2018-RSM/HK, ve kterém uvedly: „Regionální správa majetku Hradec Králové (RSM HK) obdržela 8. 2. 2018 od odboru památkové péče Ministerstva kultury vyrozumění o zahájení řízení o prohlášení kruhové výtopny depa Choceň za kulturní památku. Jedná se o stavbu č. p. 398 (remiza se správní částí) na pozemku st. p. č. 452/1 spolu s pozemkem 452/1, k. ú. Choceň a dále točnice na pozemku parc. č. 2846/7, k. ú. Choceň.

Nejdříve nutno podotknout, že vlastníkem budovy č. p. 398 na pozemku st. p. č. 452/1 jsou České dráhy, a.s., zatím co vlastníkem pozemku st. p. č. 452/1 je Česká republika, právo hospodařit na něm má SŽDC! Dále je uvedeno, že vlastníkem části pozemku je SUDOP! Toto se nezakládá na pravdě. Firma SUDOP pouze zpracovává dokumentaci na stavbu SŽDC „Modernizace traťového úseku Týniště nad Orlicí (mimo) – Choceň“, jejíž součástí je železniční nadjezd, kvůli kterému se počítá s odstraněním výtopny. Předpokládá se zvýšení rychlosti a intenzity železničního provozu (především nákladní dopravy, převedené z 1. Koridoru). Ponechání žel. přejezdu v tomto místě bude znamenat (vzhledem k předpokl. zvýšení žel. dopravy) jeho časté uzavření a tím tedy více a delší čekací doby automobilů u žel. přejezdu.

Dle našeho názoru budova výtopny není jediným dochovaným zástupcem svého druhu z produkce Rakouské společnosti státní dráhy (snad jen co do velikosti). Obdobnou výtopnu máme např. v ŽST Letohrad, která je stále využívána a je v mnohem lepším stavu. V příloze jsou fotografie, kde je možno porovnat stavební styl.

Budova je od roku 2010 bez využití. Poté co byla opuštěna zaměstnanci, vnikli do ní velice brzo bezdomovci, kteří začali s postupným devastováním nejen budovy, ale hlavně veškerého vnitřního vybavení a zařízení. Přes opakované vyklízení a zabezpečení budovy ze strany DKV ČT, docházelo a dochází k devastaci. Budova je zanesena velkým množstvím komunálního odpadu. Nyní je veškeré vybavení zničeno a ukradeno. Obnova do

provozusobopného stavu bude vyžadovat kompletně novou instalaci všech sítí a proto nemalé finanční náklady. Budova je pro provoz RSM HK zcela nepotřebná.“

S odkazem na výše uvedené vyjádření účastníka řízení - České dráhy, a.s. („budova výtopny není jediným dochovaným zástupcem svého druhu z produkce Rakouské společnosti státní dráhy (snad jen co do velikosti). Obdobnou výtopnu máme např. v ŽST Letohrad, která je stále využívána a je v mnohem lepším stavu.“) Ministerstvo kultury požádalo Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích, o vyjádření k výše uvedeným citovaným skutečnostem.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích, ve svém vyjádření ze dne 23. 4. 2018, č. j. NPU-361/21088/2018, uvedl: „Na Vaši žádost jsme posoudili námitku a připomínky účastníků řízení o prohlášení kruhové výtopny depa Choceň za kulturní památku:

Na základě námítky účastníka řízení Českých drah, a. s. jsme prověřili část odůvodnění návrhu vztahující se k jedinečnosti výtopny jako dochovaného zástupce svého druhu. Na základě srovnání kruhové výtopny v Chocni s podobnou stavbou v Letohradě, konzultace s Metodickým centrem průmyslového dědictví v Ostravě a srovnání historických okolností vzniku obou budov v kontextu vývoje architektury železničních staveb sdělujeme:

Kruhová výtopna v Letohradě se choceňské výtopně vizuálně podobá některými prvky fasády a konstrukce, i když se jedná o mladší stavbu dodatečně vybudovanou na trati jiné společnosti, než Rakouské společnosti státní dráhy StEG. Vzhledem k časovému odstupu od výstavby podobných objektů na tratích StEG se lze domnívat, že jimi byla podoba mladší letohradské výtopny výrazně ovlivněna. Výtopnu v Chocni nadále považujeme za jediného dochovaného zástupce svého druhu. Existence letohradské výtopny naopak podle našeho názoru potvrzuje roli stavitelství StEG jako důležitého zdroje technických inovací a estetiky železničního stavitelství v českých zemích.

Odůvodnění:

Výtopna v Chocni byla vystavěna v roce 1875 Rakouskou společností státní dráhy (StEG). Ve společnosti StEG převažoval francouzský kapitál a jako konzultant pro společnost StEG působil významný francouzský železniční inženýr Camille Polonceau, který byl zdrojem technických inovací uplatňovaných na stavbách StEG, jejichž používání se díky působení společnosti rozšířilo i do ostatních industriálních staveb v Českých zemích. Původ společnosti ovlivnil i vizuální architektonické prvky budov, které jsou inspirovány soudobou francouzskou železniční architekturou.

Železniční stanice v Letohradě byla vybudována společností Rakouské severozápadní dráhy (ÖNVB) v rámci budování doplňovací sítě ve Východních Čechách na trati Chlumec nad Cidlinou - Lichkov, která byla zprovozněna v roce 1874. Udělení koncese na budování této trati právě společnosti ÖNVB bylo v některých fázích projednávání motivováno omezením vlivu cizího kapitálu. Vedle místních sdružení byla hlavním koncesionářem ÖNVB Společnost Jihoněmecké spojovací dráhy SNDVB, což se podobně jako v případě francouzského koncesionáře StEG odrazilo v architektuře jejích budov. Kromě plastických bosází nároží, záklenků a ostění jsou pro ÖNVB typické hlavně „alpské“ střechy s dřevěnými dekoracemi nebo i imitací hrázdní. Zásadně se tak liší od důsledněji sjednocených, výrazově střízlivých budov StEG. Ačkoli jsou díky své dekorativnosti staniční budovy ÖNVB ve fondu železniční architektury jedněmi z nejatraktivnějších, servisní budovy bývají ve srovnání s StEG jednodušší a architektonicky nevýrazné a postrádají technickou inovativnost budov StEG. Tak tomu bylo i v případě původní výtopny v Letohradě - byla to jednoduchá, podélná, dvoukolejná, z části dřevěná budova (viz plán č. 1). Pokročilejší kruhová výtopna byla ve

stanici vybudována až dodatečně s větším časovým odstupem. Přesné datum výstavby se nepodařilo zjistit - zcela jistě neexistovala ještě v roce 1887 (viz plán č. 2), řešení některých jejích detailů a konstrukce se blíží větší výtopně v Jaroměři vystavěné v roce 1900 (obě budovy mají stejně řešenou konstrukci čelní stěny s vraty a stejný klad cihel zubořezu). Ke změnám provozu, které mohly výstavbu nové výtopny vyvolat, došlo po zestátnění trati v roce 1909. Toto období lze považovat za nejpravděpodobnější období jejího vzniku.

Obě stavby, choceňská i letohradská, sdílejí podobné architektonické členění fasád, které se v době výstavby choceňské výtopny začínalo uplatňovat a potom, co v industriální architektuře zobecnělo, přetrvalo jeho používání až do první čtvrtiny 20. století. Přítomnost zubořezu ve štítě a pilastry z režného zdiva jsou součástí architektonického jazyka tohoto období. Na budovách StEG bylo na celé trati provedení obou prvků v rámci typové výstavby důsledně sjednoceno i v takových detailech, jako je hloubka pilastrů nebo klad lícových cihel zubořezu. U výtopny ÓNVB v Letohradě jde spíše o povrchní inspiraci celkovým vzhledem, především jí chybí hlavní poznávací prvek budov StEG - lícovkami náročně vyzdívané kruhové okno ve štítě. Výtopna v Letohradě byla stejně jako choceňská výtopna zastřešena pláštěm neseným krovem Polonceauovy soustavy, který byl v Čechách výstavbou tratí StEG zaveden a potom se široce ujal.

Výtopna v Letohradě je nesporně hodnotnou budovou, u které je vzhledem k její zachovalosti také vhodné zvažovat prohlášení za kulturní památku. Tomu by však mělo předcházet zhodnocení fondu dochovaných železničních staveb přelomu 19. a 20. století.

Výtopna v Letohradě není zástupcem produkce StEG ze 70. let 19. století, jako Choceňská výtopna, ale mladší stavbou, která dokládá, jak podstatný byl vliv tohoto typu na vývoj železniční architektury v Českých zemích. "

V řízení se dále vyjádřil Městský úřad Vysoké Mýto, odbor stavebního úřadu a územního plánování, památkové péče, který ve svém stanovisku ze dne 9. 2. 2018, č. j. MUV/M/04764/2018/OSÚ-OH2, prohlášení předmětné výtopny za kulturní památku doporučil s odůvodněním: „Výtopna je jediným dochovaným zástupcem svého typu z produkce Rakouské společnosti státní dráhy (na trati bývalé severní státní dráhy) z období přelomu 60. - 70. let 19. století, nese charakteristické rysy železniční architektury tohoto období a je tak dokladem významného období rozvoje železniční sítě v Čechách.

Výtopna a točnice včetně následných úprav provedených od jejich výstavby jsou autentickým dokladem proměn železničního provozu, vývoje kolejových vozidel a jejich potřeb na konci 19. a v průběhu 20. století. "

V řízení se dále vyjádřil Krajský úřad Pardubického kraje, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu, oddělení kultury a památkové péče, který ve svém stanovisku ze dne 5. 3. 2018, č. j. KrÚ - 18863/2018 OKSCR OKPP, sp. zn. Sp KrÚ - 10838/2018 OKSCR OKPP, s prohlášením předmětné výtopny za kulturní památku souhlasil s odůvodněním: „Výtopna depa Choceň a na ni navazující technická zařízení jsou jediným dochovaným zástupcem svého typu na území Pardubického kraje. Pochází z období přelomu 60. - 70. let 19. století, nese charakteristické rysy železniční architektury tohoto období a je tak dokladem významného období rozvoje železniční sítě v Čechách. Výtopna a točnice i včetně následných úprav provedených od jejich výstavby jsou autentickým dokladem proměn železničního provozu, vývoje kolejových vozidel a jejich potřeb na konci 19. a v průběhu 20. století.

Jde o objekt, který je významný z hlediska sledování technologického vývoje železniční dopravy a současně důležitý historický doklad urbanistického rozvoje města Choceň. "

Dále Krajský úřad Pardubického kraje navrhl k prohlášení za kulturní památku rovněž „pozemky st. parc. č. 452/2, 1550, 1552, 1553, 3222 a parc. č. 3058 bez staveb, které jsou součástí prostoru kolejíště a doprovodných prostor. Bez těchto pozemků bude plocha kulturní

památky nespojitá, což je pro praktický výkon státní památkové péče nevhodné.“

Ministerstvo kultury tento podnět vyhodnotilo, neztotožnilo se s ním a řízení o prohlášení výšc uvedených pozemků za kulturní památku nezažádalo.

Účastníci řízení byli v souladu s § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, informováni v dopise ze dne 9. 11. 2018, č. j. MK 72443/2018 OPP, o tom, že již byly shromážděny všechny podklady pro rozhodnutí a byli vyzváni, aby se vyjádřili jak k nim, tak ke způsobu jejich zjištění, případně navrhli jejich doplnění v zákonem stanovené lhůtě.

Zástupce účastníka řízení Správa železniční dopravní cesty, státní organizace, se s podklady rozhodnutí osobně seznámil na Ministerstvu kultury dne 21. 11. 2018.

Následně Správa železniční dopravní cesty, státní organizace, dopisem ze dne 12. 12. 2018, zn. 60321/2018-SŽDC-GR-O23, požádala o prodloužení lhůty k vyjádření do 10. 1. 2019 a to z důvodu zjišťování komplexních podkladů ohledně správy a modernizace veškerého zařízení ve správě SŽDC, které se nachází v bezprostřední blízkosti kruhové výtopny – tj. na pozemcích, které jsou součástí podnětu k prohlášení z kulturní památku.

Tento důvod považovalo Ministerstvo kultury v souladu s ustanovením § 39 odst. 2) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, za důležitý, a proto účastníkovi řízení usnesením lhůtu k jeho dalšímu vyjádření prodloužilo.

Správa železniční dopravní cesty, státní organizace, Ministerstvu kultury zaslala své další písemné vyjádření k řízení ze dne 10. 1. 2019, zn. 1493/2019-SŽDC-GR-O23, ve kterém uvedla: „V první řadě bychom chtěli doplnit informaci o vývoji řešení kolize investiční stavby SŽDC „Modernizace traťového úseku Týniště nad Orlicí (mimo) – Choceň“ s objektem předmětné výtopny, na což bylo upozorňováno již při zahájení správního řízení vedeného MK. V následujícím textu proto vysvětlujeme důvody původního návrhu řešení stavby s potřebou demolice výtopny a také návrh a související okolnosti nynějšího řešení projekčních příprav stavby v tomto úseku:

- součástí připravované stavby „Modernizace traťového úseku Týniště nad Orlicí (mimo) - Choceň“ je řešení dnes dvoukolejného železničního přejezdu P4892 v km 0,776 trati Choceň - Týniště nad Orlicí (křížení se silnicí č. 11/315). Z důvodu situování tohoto přejezdu v oblouku, potřebou rozšíření o jednu kolej vlivem plánovaného navýšení provozu a z důvodu zajištění bezpečnosti a plynulosti dopravy bylo původně navrženo zrušení tohoto přejezdu a jeho náhrada mimoúrovňovým křížením (nadjezdem). V návaznosti na dané směrové a výškové poměry byly navrženy dvě možné varianty mimoúrovňového křížení, přičemž obě vzhledem k trasování v intravilánu zasáhly do budovy výtopny - tzn., že při výstavbě nadjezdu by byla nutná demolice výtopny;
- v souvislosti se zahájením řízení MK k návrhu na prohlášení výtopny za kulturní památku musel být původní záměr se zrušením přejezdu přehodnocen tak, aby příprava modernizace trati mohla regulérně postupovat dál - tj. i během probíhajícího řízení MK. Proto SŽDC zatím přistoupila k pokračování přípravy stavby modernizace trati při zachování přejezdu - tzn., že bude provedena pouze rekonstrukce přejezdu a přejezd bude nově tříkolejný. Již dnes lze předpokládat, že toto řešení se zachováním úrovňového přejezdu při plánovaném navýšení dopravy bude mít značně negativní vliv na čekací dobu u přejezdu pro uživatele silniční dopravy. Předpokládáme proto, že otázka řešení nadjezdu bude znovu otevřena po vydání pravomocného rozhodnutí MK o prohlášení či neprohlášení výtopny za kulturní památku - řešení bude přizpůsobeno výsledkům rozhodnutí. (Pozn.: toto řešení bylo kladně projednáno s vedením města Choceň.)

Součástí návrhu na prohlášení výtopny depa Choceň jsou také související pozemky, a to pozemek parc. č. st. 452/1 a par. č. 2846/7, k. ú. Choceň. Krajský úřad Pardubického kraje,

který ve svém vyjádření doporučuje výtopnu prohlásit za kulturní památku, navrhuje rozšířit návrh o další pozemky - tj. o pozemky parc. č. st. 452/2, 1550, 1552, 1553, 3222 a pozemek parc. č. 3058. Důvodem k tomu je názor, že bez těchto pozemků bude plocha kulturní památky nespojitá.

K dané věci uvádíme, že v případě prohlášení výtopny za kulturní památku:

- není možné prohlásit za součást kulturní památky pozemek parc. č. 2846/7 v celém rozsahu - na pozemku je umístěn přejezd, kolejové rozvětvení směrem na Týniště nad Orlicí, jsou zde inženýrské sítě a další zařízení drážní infrastruktury. Zdůrazňujeme, že v rámci modernizace trati se bude ve všech těchto částech do pozemku z důvodu řešení stavby zasahovat. V příloze proto přikládáme koordinační situaci aktuálního řešení stavby, na které je vyznačena případná potřeba dělení pozemku (modrá linie), včetně předpokládaných věcných břemen (zelené šrafování) - mezi budovou výtopny a upravovanou silnicí č. 11/315 prochází v rámci stavby nadzemní napájecí vedení z TM Choceň (ochranné pásmo 7 m) a pozemní vedení SŽDC 6kV a 22 kV (ochranné pásmo 1 m)“*

Rozhodnutím č. j. MK 45647/2020 OPP, ze dne 28. 7. 2020, Ministerstvo kultury rozhodlo o prohlášení „Kruhové výtopny depa Choceň“, k. ú. Choceň, obec Choceň, okres Ústí nad Orlicí, Pardubický kraj, za kulturní památku. Předmětná kulturní památka se skládala z pozemku st. parc. č. 452/1 v k. ú. Choceň, jehož součástí je stavba č. p. 398 (remíza se správní částí); a dále pozemku parc. č. 2846/8 v k. ú. Choceň, jehož součástí je točnice. Dále Ministerstvo kultury tímto rozhodnutím rozhodlo o neprohlášení pozemku parc. č. 2846/7, k. ú. Choceň, obec Choceň, okres Ústí nad Orlicí, Pardubický kraj, za kulturní památku.

Odůvodnění rozhodnutí MK 45647/2020 OPP:

„V řízení bylo zjištěno, že tato kruhová výtopna, která je součástí areálu železniční stanice Choceň, sloužila k odstavení, čištění, prohlídkám, opravám a v době parostrojního provozu zejména k roztápění kotlů lokomotiv. Byla postavena na trati Severní státní dráhy v souvislosti se zřizováním odbočky místní dráhy do Broumova v roce 1875. Při budování nové lokální trati Rakouské společnosti státní dráhy (StEG) z Chocně do Litomyšle byla výtopna z původních šesti stání pro lokomotivy rozšířena v roce 1882 do dnešního rozsahu (10 stání). Její význam dále významně vzrostl v období 2. světové války, kdy vznikla potřeba otáčet v Chocni větší stroje (než umožňovala původní točnice) a v roce 1941 tak byla původní točnice nahrazena točnicí větší. V tomto období také vznikly přístavby při vnějším obvodu výtopny. Bývalá choceňská výtopna sloužila jako strojní stanice až do roku 2010.

Dále bylo v řízení zjištěno, že choceňská výtopna byla postavena dle projektu inženýra Carla Rupperta a architekta Carla Schumanna. Jejich řešení ale nese také řadu znaků vlivu stavby francouzských železnic. Jako konzultant pro společnost StEG působil významný francouzský železniční inženýr Camille Polonceau, považovaný za vynálezce kruhové výtopny.

Ministerstvo kultury konstatuje, že se choceňská výtopna do dnešní doby dochovala téměř ve své historické podobě a nachází se v ní památkově cenné původní konstrukce i řada historických stavebních prvků. Vysokou památkovou hodnotu předmětné výtopny Ministerstvo kultury spatřuje v dispozici výtopny a točny, architektonickém ztvárnění fasád, částečně zachovaných výplních oken a dveří, autenticky zachované konstrukci krovu nad správní částí (jedná se o hodnotnou konstrukci Polonceauovy soustavy z doby výstavby výtopny) či konstrukci točny. Rovněž mladší technické doplňky výtopny z 2. poloviny 20. století související s drážním provozem lze řadit mezi hodnotné prvky, které dokládají historický vývoj objektu.

Ministerstvo kultury připouští, že je výtopna v zanedbaném stavu, rozhodně se však nejedná o stav havarijní a neopravitelný. Skutečnost, že bylo ve stavbě č. p. 398 (remíza se správní částí) odstraněno zábradlí schodiště, zničena některá okna či dveře nebrání tomu, aby

byla choceňská výtopna prohlášena za kulturní památku. Žádné z poškození zásadně nenarušuje její památkovou hodnotu a výtopna může být plně rehabilitována.

K námitce účastníka řízení, že předmětná kruhová výtopna není jediným dochovaným zástupcem daného typu ze stavební produkce Rakouské společnosti státní dráhy (StEG) na přelomu 60. a 70. let 19. století Ministerstvo kultury uvádí, že má v řízení za prokázané, že jediným dochovaným zástupcem skutečně je.

Dále Ministerstvo kultury konstatuje, že památkově cenný je i pozemek parc. č. 2846/8 v k. ú. Choceň, neboť jeho součástí je točnice, která je významným prvkem choceňské výtopny. Uvedený pozemek je s výtopnou historicky i technicky spjat a tvoří s ní jeden nedílný celek.

Ministerstvo kultury dospělo k závěru, že „Kruhová výtopna depa Choceň“ v k. ú. Choceň má velmi vysokou historickou, architektonickou, technickou i urbanistickou hodnotu a splňuje podmínky pro prohlášení věci za kulturní památku ve smyslu ustanovení § 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Dále Ministerstvo kultury rozhodlo o neprohlášení pozemku parc. č. 2846/7 v k. ú. Choceň za kulturní památku, jak je uvedeno výše ve výroku II. tohoto rozhodnutí. V řízení bylo zjištěno, že v jeho průběhu byl původní pozemek parc. č. 2846/7 v k. ú. Choceň (u kterého bylo zahájeno řízení o prohlášení za kulturní památku) rozdělen na dva menší pozemky – parc. č. 2846/7 a parc. č. 2846/8, přičemž památkově hodnotná točnice je součástí dnešního pozemku parc. č. 2846/8 v k. ú. Choceň. Pozemek parc. č. 2846/8 v k. ú. Choceň zároveň tvoří bezprostřední okolí stavby č. p. 398 (remíza se správní částí). Prohlášení pozemku parc. č. 2846/7 v k. ú. Choceň za kulturní památku, který je nyní vzdálenější od objektu výtopny, považuje Ministerstvo kultury za nadbytečné. Z tohoto důvodu rozhodlo o jeho neprohlášení za kulturní památku.

Proti tomuto rozhodnutí podali oba účastníci řízení podle ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, rozklady. Ve smyslu § 88 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, byly podané rozklady spolu se spisovou dokumentací postoupeny zvláštní (rozkladové) komisi, která navrhla ministrovi kultury rozhodnutí v dané věci.

Podle § 152 odst. 5 a § 90 odst. 1 písm. b) správní řád, ve znění pozdějších předpisů, ministr kultury po projednání věci rozkladovou komisí rozkladem napadené rozhodnutí Ministerstva kultury přezkoumal, zrušil a věc vrátil Ministerstvu kultury k novému projednání.

Jako důvod uvedl: „Z obsahu podaných rozkladů lze seznat, že vedle námitek směřujících proti vlastním hodnotícím úvahám a argumentaci Ministerstva kultury v napadeném rozhodnutí ohledně existence památkových hodnot objektu, rozsáhlá část rozkladových námitek směřuje vůči skutečnosti, že v napadeném rozhodnutí absentuje řádné odůvodnění, jak a na základě jakých hodnotících úvah Ministerstvo kultury v nyní řešeném případě vyhodnotilo otázku střetu dvou veřejných zájmů – a to zájmu na ochraně kulturního dědictví se zájmem na zajištění bezpečnosti železniční dopravy prostřednictvím výstavby silničního nadjezdu, který má částečně zasahovat do nemovitostí prohlášených za kulturní památku.

Podané rozklady svým rozsahem a značnou mírou podrobnosti v podstatné míře rozšiřují vyjádření účastníků řízení k podkladům rozhodnutí ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu, a to zejména právě v otázce řešení uvedeného střetu dvou veřejných zájmů, když tento střet byl naznačen v dřívějších vyjádřeních účastníků poměrně stručně, když bylo upozorňováno na nezbytnost výstavby nadjezdu a jeho kolize s řešenými nemovitostmi. Je zřejmé, že pokud by podrobně odůvodněné a doložené námitky byly uplatněny již před vydáním napadeného rozhodnutí a nikoliv až v rozkladech, pak by je Ministerstvo kultury

zřejmě neopomnělo vypořádat a přihlédnout k nim při svém rozhodování, zda předmětný soubor prohlásit za kulturní památku či nikoliv. Za těchto okolností tak Ministerstvo kultury v napadeném rozhodnutí tuto problematiku výslovně neřešilo a blíže se nezabývalo vyhodnocením střetu dvou veřejných zájmů, aby k takovému vyhodnocení dílčí otázky mohlo přihlédnout při konečném celkovém posouzení předmětu řízem, tj. zda a v jakém rozsahu dané nemovitosti prohlásit za kulturní památku.

Ke skutečnosti, že účastníci své argumenty ohledně střetu dvou veřejných zájmů značně rozšířili a blíže doložili teprve až v rozkladu a neuplatnili je v tomto plném rozsahu již ve svých vyjádřeních před vydáním napadeného rozhodnutí, ačkoliv jim to bylo řádně umožněno ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu, uvádím, že ve správních řízeních zahájených z moci úřední, jejichž výsledkem může být rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku, kterým jsou účastníkovi řízení založeny nové povinnosti (např. pečovat o kulturní památku) a omezena jeho práva (zejm. vlastnické právo), např. v souvislosti se zamýšlenými stavebními úpravami kulturní památky, nelze aplikovat zásadu koncentrace řízení tak, jak je upravena v ust. § 82 odst. 4 správního řádu, kterým je stanoveno, že k novým skutečnostem a k návrhům na provedení nových důkazů, uvedeným v odvolání (rozkladu) nebo v průběhu odvolacího (rozkladového) řízení, se přihlédne jen tehdy, jde-li o takové skutečnosti nebo důkazy, které účastník nemohl uplatnit dříve. Tento názor zastává rovněž JUDr. Josef Vedral, Ph.D. ve své publikaci Správní řád. Komentář, II. aktualizované a rozšířené vydání, Praha leden 2012, vyd. BOVA Polygon, s. 727.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že účastníci v řízení o prohlášení věci za kulturní památku mohou uplatnit nové skutečnosti a návrhy na provedení důkazů i v rámci rozkladů, ačkoliv je mohli uplatnit již před vydáním rozkladu napadeného rozhodnutí. Vzhledem k vyloučení zásady koncentrace řízení ve smyslu § 82 odst. 4 správního řádu má správní orgán povinnost se zabývat veškerými skutečnostmi a námitkami uplatněnými poprvé až v rozkladu, resp. již dříve uplatněnými námitkami, avšak nyní podloženými zcela novými důkazy a argumenty.

V této souvislosti zdůrazňuji, že v řízení o prohlášení věci za kulturní památku nelze řešit zásadní námitky účastníků až v rámci řízení o rozkladech, neboť by toto vyhodnocení účastník již nemohl napadnout řádným opravným prostředkem a byla by tak porušena zásada dvouinstančnosti správního řízení.

Při nutnosti zachovat zásadu dvouinstančnosti řízení mi pak nezbyvá, než rozkladem napadené rozhodnutí zrušit a vrátit věc Ministerstvu kultury k dalšímu řízení, aby se řádně zabývalo vyhodnocením otázky střetu dvou veřejných zájmů.

Ve smyslu § 152 odst. 4 a § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu tímto vyslovuji následující právní názor, jímž je Ministerstvo kultury vázáno při novém projednání věci:

Ministerstvo kultury se musí řádně argumentačně vypořádat s otázkou, v jakém rozsahu je předmětné nemovitosti nutno chránit jako kulturní památku, a to vzhledem k namítanému střetu dvou veřejných zájmů.

V této souvislosti bude nezbytné, aby Ministerstvo kultury řádně odůvodnilo, proč je nezbytné prohlásit za kulturní památku zejména ten pozemek, na nějž mají být umístěny opěrné pilíře plánovaného nadjezdu a s ním související sítě, ochranná pásma a obslužné komunikace, když lze z obsahu rozkladů a jejich příloh seznat, že samotný nadjezd a s ním související stavby přímo nezasáhnou do samotné budovy výtopy, ale pouze do přilehlých částí pozemků. V návaznosti na to je nutné, aby Ministerstvo kultury vyhodnotilo, zda tyto části pozemků, které mají být přímo zasaženy budoucí plánovanou výstavbou nadjezdu, obsahují či neobsahují takové historicky cenné architektonické prvky, které by bylo nezbytné zachovat v plném rozsahu na svém původním místě, neboť jsou nositeli natolik významných (nikoliv dílčích) památkových hodnot, že by tím byla dána neodstranitelná překážka výstavby

předmětného nadjezdu, kterou by nebylo možno překlenout, a to ani např. vhodnějším umístěním opěrných pilířů nadjezdu, apod.

V odůvodnění nového rozhodnutí Ministerstvo kultury tedy musí řádně vyhodnotit a odůvodnit, jak z hlediska principu proporcionality (ve smyslu judikatury Nejvyššího správního soudu - viz např. jeho rozhodnutí č.j. 7 As 188/2012-25 ze dne 13. 3. 2013 a č.j. 7 As 43/2009-52 ze dne 13. 8. 2009) vyřešilo otázku střetu veřejného zájmu na ochraně kulturního dědictví s veřejným zájmem na úseku zajištění bezpečnosti železniční dopravy ve formě plánované výstavby silničního nadjezdu. Toto posouzení je nutné provést alespoň rámcově, když podrobné vyhodnocení této problematiky bude až předmětem případného závazného stanoviska příslušného orgánu státní památkové péče v rámci řízení vedeného příslušným stavebním, resp. drážním úřadem.

Lze shrnout, že spolu s náležitým vypořádáním a objasněním všech výše uvedených otázek, se Ministerstvo kultury také musí v novém rozhodnutí řádně argumentačně vypořádat se všemi námitkami uplatněnými v nyní podaných rozkladech, které budou v době vydání nového prvoinstančního rozhodnutí z věcného hlediska i nadále relevantní pro posouzení merita věci.“

Během závěrečného hodnocení Ministerstvo kultury zvážilo všechny podklady shromážděné v řízení jednotlivě i ve vzájemných souvislostech a rozhodlo o neprohlášení „Kruhové výtopny depa Choceň“ v k. ú. Choceň za kulturní památku a to v takovém rozsahu, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Ministerstvo kultury konstatuje, že vysoká historická, architektonická, technická i urbanistická hodnota choceňské výtopny již byla dostatečně prokázána v prvoinstančním řízení. Tehdy bylo shledáno, že choceňská výtopna byla postavena v roce 1875, do dnešní doby se dochovala téměř ve své historické podobě a nachází se v ní památkově cenné původní konstrukce i řada historických stavebních prvků. Z tohoto důvodu také Ministerstvo kultury zahájilo řízení o jejím prohlášení za kulturní památku a následně ji i za kulturní památku prohlásilo. V průběhu řízení však bylo zjištěno, že zahájením řízení došlo ke kolizi s plánovanou stavbou nadjezdového silničního mostu přes tamní velmi frekventovanou železniční trať, který má nahradit stávající nevhodné úrovňové křížení silnice s železnicí. Zároveň bude železniční trať kvůli jejímu zkapacitnění a plánovanému navýšení provozu ztrojkolejněna. K tomu má dojít v rámci modernizace traťového úseku z důvodů nutného zajištění větší bezpečnosti a plynulosti dopravy a zvýšení rychlosti a intenzity železničního provozu, což je ve veřejném zájmu. Všechny varianty úprav zasahují různým způsobem buď do budovy výtopny či do pozemku parc. č. 2846/8 v k. ú. Choceň.

Ministerstvo kultury je tak nuceno v souladu se správním řádem i rozhodnutím své druhé instance posuzovat dva veřejné zájmy - první na ochraně hmotného kulturního dědictví a druhý na bezpečné a spolehlivé veřejné drážní dopravě a budování evropského železničního prostoru.

Vzhledem ke skutečnosti, že Ministerstvo kultury nevidí možnost, jak oba uvedené veřejné zájmy skloubit, kdy uplatnění jednoho zcela zřetelně vylučuje uplatnění druhého, rozhodlo se neprohlásit choceňskou výtopnu i s pozemky za kulturní památku a tím upřednostnit veřejný zájem na bezpečné a plynulé dopravě. A to i navzdory faktu, že předmětná kruhová výtopna je jediným dochovaným zástupcem daného typu ze stavební produkce Rakouské společnosti státní dráhy (StEG) na přelomu 60. a 70. let 19. století.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podle ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení rozklad. Lhůta pro podání rozkladu počíná běžet podle § 40 odst. 1 písm. a) správního řádu den následující po dni, kdy bylo toto rozhodnutí doručeno. Doručení písemnosti upravuje § 23 a § 24 správního řádu, který stanoví, že nebyl-li adresát tohoto rozhodnutí zastižen, rozhodnutí se uloží v provozovně provozovatele poštovních služeb. Jestliže si adresát uložené rozhodnutí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo rozhodnutí k vyzvednutí v provozovně provozovatele poštovních služeb připraveno, nevyzvedne, považuje se rozhodnutí podle § 24 odst. 1 správního řádu za doručené posledním dnem této lhůty (od tohoto dne běží v tomto případě lhůta pro podání rozkladu). Doručení písemnosti pomocí datové schránky upravuje § 17 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který rovněž stanoví přednostní doručování dokumentů prostřednictvím datové schránky. Nepřihlásí-li se adresát do své datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty. O rozkladu proti tomuto rozhodnutí rozhoduje ministr kultury. Rozklad se podává u Ministerstva kultury na výše uvedenou adresu.

Stejnopis rozhodnutí:

Národní památkový ústav, generální ředitelství

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích

Městský úřad Vysoké Mýto, úsek památkové péče

Krajský úřad Pardubického kraje, úsek památkové péče

Vlastní